

LBRIS

We know
books

Mihai Eminescu

Poezii

antologie, introducere,
tabel cronologic,
note, indici și glosar
de A. Gh. Olteanu

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ, R.A.

CUPRINS

Introducere	V
Tabel cronologic	XV
Notă despre ediție	XXV
POEZII PUBLICATE ÎN TIMPUL VIEȚII	
La mormântul lui Aron Pumnul	3
De-aș avea... ..	4
O călărire în zori	5
Din străinătate	8
La Bucovina	9
Speranța	11
Asta vreau, dragul meu	12
Misterele nopții	14
Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie	16
La Heliade	17
La o artistă	18
Amorul unei marmure	19
Junii corupți	21
Amicului F. I.	24
La moartea principelui Știrbey	26
Venere și Madonă	26
Epigonii	28
Mortua est!	32
Înger de pază	35
Noaptea... ..	36
Egiptul	37
Cugetările sărmanului Dionis	40
Înger și demon	42
Floare albastră	46
Împărat și proletar	49

Făt-Fumos din tei	56
Melancolie	60
Crăiasa din povești	61
Lacul	62
Dorința	63
Călin (file din poveste)	65
Strigoii	74
Povestea codrului	84
Povestea teiului	86
Singurătate	90
Departate sunt de tine... ..	91
Pajul Cupidon	92
O, rămâi	93
Pe aceeași ulicioară... ..	94
De câte ori, iubito... ..	96
Rugăciunea unui dac	96
Atât de fragedă... ..	98
Sonete	100
Freamăt de codru	102
Revedere	103
Foaia veștedă (după N. Lenau)	105
Despărțire	106
O, mamă... ..	107
Scrisoarea I	108
Scrisoarea II	113
Scrisoarea III	115
Scrisoarea IV	124
Scrisoarea V	129
Mănușa (după Fr. Schiller)	133
Luceafărul	135
Doina	151
S-a dus amorul... ..	153
Când amintirile... ..	154
Adio	155
Ce e amorul?	157
Pe lângă plopul fără soț... ..	158

Și dacă...	160
Glossă	160
Odă (în metru antic)	163
Iubind în taină...	164
Trecut-au anii...	165
Veneția	165
Se bate miezul nopții...	166
Cu mâne zilele-ți adaogi...	166
Somnoroase păsărele...	168
Peste vârfuri	168
De-or trece anii...	169
Lasă-ți lumea...	170
Te duci...	172
Din valurile vremii...	173
Ce te legeni...	174
La mijloc de codru...	175
Mai am un singur dor	176
De-oi adormi... (variantă)	177
Nu voi mormânt bogat (variantă)	178
Iar când voi fi pământ (variantă)	180
Criticilor mei	181
Diana	182
Din noaptea...	184
Sara pe deal	185
Nu mă înțelegi	186
La steaua	187
De ce nu-mi vii	187
Kamadeva	188
POEZII POSTUME	
Numai poetul	193
Horia	193
La o artistă	194
De ce să mori tu?	196
Locul aripelor	197
La moartea lui Neamțu	198
Replici	199

Frumoasă și jună	200
Miradoniz	201
Ecó	204
Odin și poetul	212
Memento mori (Panorama deșertăciunilor)	219
Povestea magului călător în stele	263
Adâncă mare... ..	291
Cum oceanu-ntărat... ..	292
Ah, mierea buzei tale	292
Ghazel	294
O arfă pe-un mormânt	295
Dumnezeu și om	296
Stam în fereasta susă	298
Pustnicul	299
Cum negustorii din Constantinopol	301
În căutarea Șeherezadei	302
Preot și filozof	308
O, adevăr sublimă... ..	309
Rime alegorice	311
Ea-și urma cărarea-codru	318
De ce mă-ndrept ș-acum... ..	319
Gândind la tine	319
Cărțile	320
Pe gânduri ziua... ..	321
Dormi!	322
Coborârea apelor	323
De vorbiți mă fac că n-aud... ..	323
Sonet satiric	324
Ai noștri tineri... ..	324
Când te-am văzut, Verena... ..	325
Pierdut în suferința... ..	327
Pierdută pentru mine, zâmbind prin lume treci!	327
O, dulce înger blând... ..	332
Iar fața ta e străvezie	333
Zadarnic șterge vremea... ..	334
Venin și farmec	335

Tu mă privești cu marii ochi...	336
Terține	338
Icoană și privaz	339
Cu gândiri și cu imagini	345
Eu nu cred nici în lehova	346
Mureșanu	347
Oricare cap îngust	366
Părea c-așteaptă...	366
Oricâte stele...	367
Ce s-alegea de noi, a mea nebună...	368
Ce s-alegea de doi nebuni, iubito...(variantă)	369
Atât de dulce	370
Umbra lui Istrate Dabija-Voievod	371
Fiind băiet păduri cutreieram	376
Iambul	377
Colinde, colinde	378
Învierea	378
Rugăciune	380
Răsaî asupra mea...	381
Tat twam asi	381
Stelele-n cer	384
Stau în cerdacul tău...	385
De pe ochi ridici...	386
O, stingă-se a vieții...	386
Ce suflet trist...	388
Dintre sute de catarge	389
Din cerurile-albastre	390
Sarmis	391
Gemenii	394
Apari să dai lumină	404
Nu mă-nțelegi	406
Dacă iubești fără să speri	408
Și oare tot n-ați înțeles...	410
Și oare tot n-ați înțeles...(variantă)	411
Să fie sara-n asfințit	413
Un farmec trist și nenteles	414

Mușat și ursitorile	416
ANEXE	
Întinericul și poetul	423
Aducând cântări mulțime	424
Scrisori din Cordon	426
Luna iese dintre codri	427
Și dacă de cu ziuă... ..	428
Catrene	428
De-atâtea ori... ..	429
În zădar în colbul școlii... ..	430
Oricât de mult am suferit	430
POEME ORIGINALE DE INSPIRAȚIE FOLCLORICĂ	
Călin Nebunul	433
Fata-n grădina de aur	454
Miron și frumoasa fără corp	470
Codrule, Măria-Ta	487
Doină, doină, greu îmi cazi	487
Ursitorile	488
Peste codru sta cetatea... ..	495
Alei mică, alei dragă	502
Doină	503
ADDENDA	
A frumșeții tale forme	507
È trist ca nimeni să te știe	508
O, rămâi, rămâi cu bine	509
Odă către Napoleon	510
Floare de tei	512
Luceafărul [Versiunea maximală a vorbirii Demiurgului]	515
O stea în reci nemărginiri	518
GLOSAR	521
Indice alfabetic al poeziilor	552

LEBRIS

We know
books

*Poezii publicate
în timpul vieții*

LA MORMÂNTUL LUI ARON PUMNUL

Îmbracă-te în doliu, frumoasă Bucovină,
Cu cipru verde-ncinge antică fruntea ta;
C-acuma din pleiada-ți auroasă și senină
Se stinse un luceafăr, se stinse o lumină,
Se stinse-o dalbă stea!

Metalica, vibrânda a clopotelor jale
Vuieste în cadență și sună întristat;
Căci, ah! geniul mare al deșteptării tale
Păși, se duse-acuma pe-a nemuririi cale
Și-n urmă-i ne-a lăsat!

Te-ai dus, te-ai dus din lume, o! geniu nalt și mare,
Coló unde te-așteaptă toți îngerii în cor,
Ce-ntoană tainic, dulce a sferelor cântare
Și-ți împletesc ghirlande, cununi mirositoare,
Cununi de albe flori!

Te plânge Bucovina, te plânge-n voce tare,
Te plânge-n tânguire și locul tău natal;
Căci umbra ta măreață în falnica-i zburare
O urmă-ncet cu ochiul în tristă lăcrimare
Ce-i simț național!

Urmează încă-n cale-ți și lacrima duiasă
Ce junii toți o varsă pe trist mormântul tău,
Urmeze-ți ea prin zboru-ți în cânturi tânguioase,
În cânturi răsunânde, suspine-armonioase,
Coló, în Eliseu!...

(1866 [15/27] ianuarie)

DE-AȘ AVEA...

De-aș avea și eu o floare
Mândră, dulce, răpitoare,
Ca și florile din mai,
Fiice dulce a unui plai,
Plai răsând cu iarbă verde,
Ce se leagănă, se pierde,
Undoind încetișor,
Șoptind șoapte de amor;

De-aș avea o florică
Gingașă și tinerică
Ca și floarea crinului,
Alb ca neaua sânului,
Amalgam de-o roz-albie
Și de una purpurie,
Cântând vesel și ușor,
Șoptind șoapte de amor;

De-aș avea o porumbiță
Cu chip alb de copiliță,
Copiliță blândișoară
Ca o zi de primăvară,
Cătu-ți ține ziulița

I-aș cânta doina, doinița,

I-aș cânta-o-ncetișor,

Șoptind șoapte de amor.

(1866, 25 februarie / 9 martie)

O CĂLĂRIRE ÎN ZORI

A nopții gigantică umbră ușoară,
Purtată de vânt,
Se-ncovoie tainic, se leagănă, zboară
Din aripi bătând.

Roz-alb-auroră, cu bucle de aur
Sclipinde-n rubin,
Revarsă din ochii-i de lacrimi tezaur
Pe-al florilor sân;

Răspânde suflarea narciselor albe
Balsamu-i divin,
Și Chloris din roze își pune la salbe
Pe fruntea-i de crin;

Iar râul suspină de blânda-i durere
Poetic murmur,
Pe-oglanda-i de unde răsfrânge-n tăcere
Fantastic purpur;

Și pasărea cântă, suspine-imitândă,
Un cântec de-amor,
Ecou-i răspunde cu vocea-i vuindă
La plânsu-i de dor.

Pe câmp se văd două ființe ușoare
Săltânde pe-un cal,
Pe care le-ncinge, de flutură-n boare,
Subțire voal;

Ca Éol, ce zboară prin valuri și țipă,
Fugarul ușor
Nechează, s-aruncă de spintecă-n pripă
Al negurei flor,

O dalbă fecioară adoarme pe sânul
De-un june frumos,
Astfel cum dormită oftarea, suspinul
În cântul duios;

Iar talia-i naltă, gingașă, subțire
Se mlădie-n vânt,
Și negrele-i bucle ondoală-n zefire,
Sclipeșc fluturând.

I-adoarme pe sânu-i, se leagănă-n brațe
În tandre visări;
Pe când ca profume pe blânda ei față
Plutesc sărutări.

Iar aeru-n munte, în vale vibrează
De tainici oftări;
Căci junele astfel din pieptu-i oftează
În dalbe cântări:

„Ah! ascultă, mândruliță,
Drăguliță,
Șoapta-mi blândă de amor,
Să-ți cânt dulce, dulce tainic,
Cântul jalnic
Ce-ți cântam adeseori.

De-ai fi, dragă, zefir dulce,
Care duce
Cu-al său murmur frunze, flori,
Aș fi frunză, aș fi floare,
Aș zburare
Pe-al tău sân gemând de dor;

De-ai fi noapte,-aș fi lumină,
Blândă, lină,
Te-aș cuprinde c-un suspin;
Și în nunta de iubire,
În unire,
Naște-am zorii de rubin;

De-aș fi, mândră, râșorul,
Care dorul
Și-l confie câmpului,
Ți-aș spăla c-o sărutare,
Murmurare,
Crinii albi ai sânului!"

Ca Éol, ce zboară prin valuri și țipă,
Fugarul ușor
Nechează, s-aruncă de spintecă-n pripă
Al negurei flor;

Vergina îl strânge pe-amantu-i mai tare
La sânu-i de crin
Și fața-și ascunde l-a lui sărutare
În păr ebenin.

Iar Eco își râde de blândețe plângeri,
De junii amanți,
Și râul repetă ca cântul de înger
În repede danț;

„De-aș fi, mândră, rătășorul,
Care dorul
Și-l confie câmpului,
Ți-aș spăla c-o sărutare,
Murmurare,
Crinii albi ai sânului!”

(1866, 15 / 27 mai)

DIN STRĂINĂTATE

Când tot se-nveselește, când toți aci se-ncântă,
Când toți își au plăcerea și zile fără nori,
Un suflet numai plânge, în doru-i se avântă
L-a patriei dulci plaiuri, la câmpii-i rătășori.

Și inima aceea ce geme de durere,
Și sufletul acela, ce cântă amorțit
E inima mea tristă, ce n-are mângâiere,
E sufletu-mi ce arde de dor nemărginit.

Aș vrea să văd acuma natala mea vâlcioară
Scăldată în cristalul pârăului de-argint,
Să văd ce eu atâta iubeam odinioară:
A codrului tenebră, poetic labirint;

Să mai salut o dată colibele din vale,
Dorminde cu un aer de pace, liniștiri
Ce respirau în taină plăceri mai naturale,
Visări misterioase, poetice șoptiri.

Aș vrea să am o casă tăcută, mitutică,
În valea mea natală, ce undula în flori,

Să tot privesc la munte în sus cum se ridică,
Pierzându-și a sa frunte în negură și nori.

Să mai privesc o dată câmpia-nfloritoare
Ce zilele-mi copile și albe le-a țesut,
Ce auzi odată copila-mi murmurare,
Ce jocurile-mi june, zburdarea mi-a văzut.

Melodica șoptire a râului ce geme,
Concertul ce-l întoană al păsărilor cor,
Cântarea în cadență a frunzelor ce freme,
Născur-acolo-n mine șoptiri de-un gingaș dor.

Da! Da! Aș fi ferice de-aș fi încă o dată
În patria-mi iubită, în locul meu natal,
Să pot a binezice cu mintea-nflăcărată
Visările juniei, visări de-un ideal.

Chiar moartea, ce răspânde teroare-n omenire,
Prin vinele vibrânde ghețoasele-i fiori,
Acolo m-ar adoarme în dulce liniștire,
În visuri fericite m-ar duce către nori.

(1866, 17 / 29 iulie)

LA BUCOVINA

N-oi uita vreodată, dulce Bucovină,
Geniu-ți romantic, munții în lumină,
Văile în flori,
Râuri resăltânde printre stânce nante,
Apele lucinde-n dalbe diamante
Peste câmpii-n zori.

Ale sorții mele plângeri și surâse,
Îngânate-n cânturi, îngânate-n vise

Tainic și ușor,
Toate-mi trec prin gându-mi, trec pe dinainte,
Inima mi-o fură și, cu dulci cuvinte,
Îmi șoptesc de dor.

Numai lângă sânu-ți geniile rele
Care îmi descântă firul vieții mele,
Parcă dormita;
Mă lăsară-n pace, ca să cânt în lume,
Să-mi visez o soartă mândră de-al meu nume
Și de steaua mea.

Când pe bolta brună tremură Selene,
Cu un pas melodic, cu un pas alene
Lin în calea sa,
Êol pe-a sa arpă blând răsunătoare
Cânt-a nopții dulce, mistică cântare,
Cânt din Valhalá.

Atunci, ca și silful ce n-adoarme-n pace,
Inima îmi bate, bate și nu tace,
Tremură ușor,
În fantazii mândre ea își face cale,
Peste munți cu codri, peste deal și vale
Mână al ei dor.

Mână doru-i tainic colo, înspre tine,
Ochiul îmi sclipește, genele-mi sunt pline,
Inima mi-e grea;
Astfel, totdeauna când gândesc la tine,
Sufletul mi-apasă nouri de suspine,
Bucovina mea!

(1866, 14 / 26 august)

Cum mângâie dulce, alină ușor
Speranța pe toți muritorii!
Tristeță, durere și lacrimi, amor
Azilul își află în sânul-i de dor
Și pier, cum de boare pier norii.

Precum călătorul, prin munți rătăcind,
Prin umbra pădurii cei dese,
La slaba lumină ce-o vede lucind
Aleargă purtat ca de vânt
Din noaptea pădurii de iese:

Așa și speranța – c-un licur ușor,
Cu slaba-i lumină pălindă –
Animă-nc-o dată tânguindu-și picior,
De uită de sarcini, de uită de nori,
Și unde o vede s-avântă.

La cel ce în carcere plânge amar
Și blestemă cerul și soarta,
La neagra-i durere îi pune hotar,
Făcând să-i apară în negru talar
A lumii paránimă – moartea.

Și maicii ce strânge pruncuțu-i la sân,
Privirea de lacrimi plină,
Văzând cum geniile morții se-nclin
Pe fruntea-i copilă cu spasmi și chin,
Speranța durerea i-alină.

Căci vede surâsu-i de grație plin
Și uită pericolul mare,
L-apleacă mai dulce la sânul-i de crin

Și fața-i umbrește cu păr ebenin,
La pieptu-i îl strânge mai tare.

Așa marinarii, pe mare împlând,
Izbiți de talazuri, furtune,
Izbiți de orcanul ghețos și urlând,
Speranța îi face de uită de vânt
Și speră la timpuri mai bune.

Așa virtușii murind nu desper,
Speranța-a lor frunte-nșenină,
Speranța cea dulce de plată în ceri
Și face de uită de-a morții dureri,
Pleoapele-n pace le-nchină.

Cum mângâie dulce, alină ușor
Speranța pe toți muritorii!
Tristeță, durere și lacrimi, amor
Azilul își află în sânu-i de dor
Și pier, cum de boare pier norii.

(1866, 11 / 23 septembrie)

ASTA VREU, DRAGUL MEU

lubești scumpa mea frumoasă
Ghirlandioara de-albe flori,
Ce-ncunună grațioasă
Buclele-mi ce-n vânturi zbor?
Nu, nu! nu, nu!
Ce vrei, dar, dragă, tu?
Poate raza cea tăcută
Care dulce se sărută

Cu fluturii rătători?
Ba nu, nu cununa-n laur;
Cinsă-n aur, aur, aur,
Atunci este un tezaur,
Asta vreu,
Dragul meu!

Iubești, dulce drăgulină,
Doina mea de tainic dor
Ce pe lira mea suspină
Dulce, blând, încetisor?
Nu, nu! nu, nu!
Ce vrei, dar, dragă, tu?
Poate cântul de-armonie
Care Éol îl adie
Pintre frunze, pintre flori?
Ah! când aurul suspină
În punguța plină, plină,
C-o cântare metalină!
Asta vreu,
Dragul meu!

Iubești poate pe Selene,
Ca o candelă lucind,
Când ca pasu-i lin, alene
Se preumblă surâzând?
Nu, nu! nu, nu!
Ce vrei, dar, dragă, tu?
Iubești poate alba zare
Ce-o săgeată mândrul soare
Peste câmpul înflorind?
Ah! când aurul dulce sună
În punguța mea neună
Nu-mi mai trebe alba lună!
Asta vreu,
Dragul meu!

Iubești patria măreață,
Ce de glorii duce dor,
Când în palida ei față
Se deseamnă-un viitor?

Nu, nu! nu, nu!

Ce vrei, dar, dragă, tu?
Poate visul mare, mare,
De mărire, răzbunare,
Ce-l visează-a ei popor?
Când în loc de glorii, laur,
Mi-ai da aur, aur, aur.
Atunci fi-mi-ar un tezaur,
Asta vreu,
Dragul meu!

(1866, 29 septembrie / 11 octombrie)

MISTERELE NOPTII

Când din stele auroase
Noaptea vine-ncetișor,
Cu-a ei umbre suspinânde,
Cu-a ei silfe șopotinde,
Cu-a ei vise de amor,

Câte inimi în plăcere
Îi resaltă ușure!
Dar pe câte, dureroase,
Cântu-i mistic le apasă,
Cântu-i blând, încetinel.